

Mielipidekirjoitus 31.12.2024

Vastaako bioanalyttikoiden koulutuspaikkojen lisääminen työelämän tarpeisiin?

Vuonna 2021 hallitus käynnisti sote-henkilöstön riittävyys ja saatavuusohjelman, joka jatkuu Hyvän työn ohjelmana tämän hallituskauden ajan. Vuoden 2024 alussa opetus- ja kulttuuriministeriö julkisti tiedotteen, jossa kerrottiin korkeakoulujen saavan lisärahoitusta uusiin aloituspaikkoihin ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Ammattikorkeakouluissa rahoitus on kohdennettu sairaanhoitajien, bioanalyttikoiden ja röntgenhoitajien koulutusmäärien lisäämiseen, jotta alalla vallitsevaa työvoimapulaa saataisiin taltutettua.

Olemme huolestuneina seuranneet viime aikoina hyvinvointialueilla käytyjä yt-neuvotteluja, jotka kohdistuvat myös bioanalyttikoihin. Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on haastava, eikä valtio ole myöntämässä lisärahoitusta kuluneelle vuodelle. Terveystaloudessa säästetään ja säästötoimet kohdistuvat myös laboratoriotutkimuksiin.

Julkiset ja yksityiset laboratorioalan toimijat ovat säästöjen perässä keskittäneet palveluita ja tuotantoaan vuosia. Vaativaa analytiikkaa on siirretty keskuslaboratorioihin ja näytteitä kuljetetaan pitkiä matkoja tutkittavaksi. Tämä tarkoittaa alueen laboratorioiden palveluiden supistumista, oli sitten kyse esimerkiksi kemian analytiikasta, verisolujen mikroskopoinnista, bakteeriviljelyistä tai patologian kudosnäytteistä. Keskittäminen supistaa bioanalyttikoiden työnkuvaa, sillä pienemmissä laboratorioissa ei tehdä yhtä laajasti analytiikkaa kuin keskuslaboratorioissa. Keskittämisestä johtuen pienemmissä laboratorioissa harjoitteluita suorittavat opiskelijat saavat suppeampaa oppia analytiikasta. Seuraamme aktiivisesti, millaisia vaikutuksia keskittämisellä on?

Työelämän harjoittelujaksoilla opiskelijat saavat hyvät valmiudet työelämään ja pääsevät näkemään erilaisia laboratorioita sekä tutkimuksia. Aloituspaikkojen lisääminen samanaikaisesti laboratoriopalveluiden keskittämisen kanssa on aiheuttanut sen, etteivät kaikki opiskelijat saa harjoittelupaikkaa opintosuunnitelman mukaisesti ja joutuvat sen vuoksi siirtämään harjoitteluaan, jonka vuoksi valmistuminen saattaa viivästyä. Keskittämisen vuoksi jotkut pienemmät laboratoriot eivät täytä kaikkia harjoittelulle asetettuja tavoitteita. Harjoittelupaikkojen vähyyden ja opiskelijamäärien lisäämisen vuoksi opiskelijat joutuvat lähtemään harjoitteluun toiselle paikkakunnalle, mikä tuo ylimääräisiä kustannuksia. Edellä mainitut syyt voivat aiheuttaa sen, että opinnot keskeytetään. On tärkeää, että opinnot sujuvat aikataulun

mukaisesti ja harjoittelut päästään suorittamaan ajallaan, jotta varmistetaan opiskelijoiden valmistuminen bioanalytikoiksi.

Vielä muutama vuosi sitten bioanalytikoista oli niin suuri pula laboratorioissa, että valmistuneet bioanalytikot saivat valita mihin menevät töihin. Tällä hetkellä osa bioanalytikoista jää kuitenkin työttömiksi heti valmistuessaan. Uskomme, että tämänhetkinen tilanne tulee muuttumaan muutaman vuoden kuluessa ja bioanalytikoista tulee jälleen olemaan pulaa. Eläköityvien bioanalytikoiden ja alanvaihtajien tilalle tullaan palkkaamaan bioanalytikoita, kun hyvinvointialueet saavat taloutensa kuntoon.

Alalla pysyminen vaatii työnantajilta panostusta niin, että työolot ja työnantajan tarjoamat edut ovat tasapainossa. Tärkeää on huomioida työhyvinvointia riittäväillä resursseilla ja perehdytyksellä. Tarvitaan oman alan jatkokoulutusmahdollisuuksia sekä ammattikorkeakoulussa että yliopistossa urapolulla etenemiseen. Pidämme tärkeänä, että edellä mainittuihin asioihin kiinnitetään huomiota päätöksiä tehtäessä, jotta alanvaihtajia olisi vähemmän ja bioanalytikoilla olisi mahdollisuus kehittyä ammatissaan.

Suomen Bioanalytikoiden puolesta 31.12.2024

Eija Kaila, bioanalytikko, TtM, hallituksen jäsen 2023-2024

Kati Koivisto, bioanalytikko, hallituksen jäsen 2023-2026

Tuula Salmivaara, laboratoriohoitaja, aoh, hallituksen jäsen 2021-2024 ja vpj 19-20